

APPENDIX

CAP. PREC.

In quo Beaufobrius refellit, qui l. 7. Historie Dogm. Manich. parallelum instituit inter Augustini & Manicheorum de hominis libertate sententiam.

Trinam libertatis speciem citi loco Beaufobrius describit. Primam libertatem, sive spontaneitatem, a coactione impunem appellat. Secundam in ea potestate constituit, qua quis bonum agere, & a malo abstinere valeat. Tertiariam vocat libertatem indifferentię, quam in perfecto aequilibrio voluntatis sitam esse docernit. Hanc vero, quam in anima innocenti Augustinus, aliquique PP. agnoscunt, Manicheos non agnosce, ex vi sui ipsorum systematis ingenuę satetur historicus. Secundam autem libertatis speciem, seu potentiam faciendi bonum, & a malo abstinenti Manicheos admisit, eamque licet immunitam, ob invicibilis concupiscentia imperium animam retinuisse, sed eis oīum amissis arbitratur. Nec alter de necessitatis concupiscentia vi Paulum sensisse atque Augustinum: quem ex Pelagiano, qui erat, dum adversus Manicheos de libero arbitrio disputaret, ubi cum Pelagianis certavit, Manichaeū evasisse, confidenter pronunciat. Quam calumniam a Juliano, aliquis Pelagianis excogitata, non solum Semipelagiani, Prospero & Fulgentio testibus, atque Armenii, & Socini assecurat, sed etiam scholasticorum nonnulli, qui tanto Doctori falses submittente

renunt, ad hęc nostra tempora etiam ingeminant. Sed eam, prater Norisium, & Bertrum egregie refellit nuperissimus auctor Alphabetti Tibetanī pag. 735. & 738.

Qua in re non aliud fuisse visum est Beaufobrii consilium, nisi ut suę Calvinianę hæreseos coryphaeos, scilicet Manicheos, in eorum christianorum censum traduceret, qui sub duce Augustino recte de homini libertate sentirent. Ceterum in exponendo Manicheorum dogmate cum vera & antecedente necessitate, quę liberum arbitrium perimit, hanc secundam libertatis speciem componit: hinc illa Manicheorum proloquia; inviti peccamus, cogimur a contraria, & inimica fabulantia &c., quę eodem sensu ac Apostoli verba: quod nolo malum hoc facio &c. accipienda esse blasphemia historicus. Confundit etiam verum peccatum cum concupiscentia virtutis, quod ex peccato quidem est, & ad peccatum inclinat, sed peccatum proprie non est, nisi accedit voluntatis consensus. Quamvis ergo coactionis vocabulum rigide non formatur, ut Beaufobrius contendit, non potest tamen veram necessitatem antecedentem non exprimere, a qua sane necessitate Augustini doctrina semper abhorruit.

Fr.

LIB. XVI. CAP. III.

149

Frustra etiam nititur Beaufobrius demonstrare, Manicheos eandem Augustini adoptasse sententiam docentes, humanos aetus, nec vituperatione, nec laude dignos esse, nisi sint liberi & voluntarii, quod probat testimonio Felicis Manichei, qui cum August. disputans ait: Natura lucis non peccat, quia quod facit fatere cogitur. Non enim sunt hęc verba Felicis, sed Augustini Manicheos ex eorum principiis refellentis. Confessus fuerat Felix, Christum venisse ad sanandos peccatores iuxta illud, non veni vocare justos, sed peccatores ad paenitentiam. Hinc S. D. ait, quod ipsa paenitentia indicat, non aliena esse naturę, sed voluntatis nostra, si quid peccavimus. Nam, si alio peccante alium paenitet, non est ista priuens, sed insana ponitentia. Porro in Manicheorum systemate nullam dari paenitentiam, quia nullum datur peccatum sic Aug. ostendit. Peccatum enim neque a bona natura est, neque a mala; non a mala, hęc enim immutabilitate facit, quod suę naturę est, adeoque non peccat; Gens tenebrarum non peccat, ait S. P. quia, per vos, suam naturam facit: neque a bona, hęc enim invisa cogebatur ad malum: Natura lucis, subdit S. D., non peccat, quia quod facit, secundum vos, facere cogitur; ergo nullum peccatum inventis, quod paenitentia possit sanari. Idem docet S. P. l. de 2. animabus, ubi ostendit, animas naturę malas, & que natura, non voluntate peccant, nullas esse posse. Et contra Fortunatum: Liberum arbitrium si non dedisset Deus, iudicium puniendo nullum iustum esse posset... nec ipsa indulgen-

tia peccatorum, quia qui non voluntate peccant, non peccant. Similia habet Evodius sub Aug. nomine a Beaufobrio laudatus l. de Fid. contr. Man. c. 43. veteris ed. Si infidelitas, inquit, peccatum est, & non peccat nisi gens tenebrarum, restat ut ab omnī peccato pars lucis immunis inveniatur; omnes ergo ad regnum redeunt, quia ipsi non peccant.

Nec obstat, quod ex ep. Manetis, apud Aug. l. 3. Op. imp. Beaufobrius regerit: Prima anima accepit istam fabricam corporis, ut eam freno suo regeret. Nam ex Manich. sententia non per actionem & liberam bonum agendi potentiam, sed per simplicem & necessariam passionem, quam subire debeat in commixtione & pollutione malę naturę, vim materię adversę, & gentis tenebrarum cohiebant & traherbat, non aliter ac fræore soleant famem voracis lupi ovis in eius fauces immissa. Unde S. D. eos sic alloquitur: Vos membra Dei dati estis hostibus non valentes eorum compescere feritatem, nisi eorum contaminati fæditate, non habentes peccatum proprium, sed hostili veneno tabefacti; hoc ergo est modum impunere, & frenum contrarie injicere naturę. Omitto alia innumerā, quę demonstrant fictitiam illam Beaufobrii potentiam animis tributam ad demandati materiem in illa misera, & necessaria passionē, qua per Manicheos contraria natura temperabatur ab audaciōi aggressione regni lucis.

Non negamus tamen, interdom etiam, sed raro, vel in vita Maneti excludisse, ut Aug. observat l. 2. Act. c. 3. esse liberum arbitrium, aucte inde pec-

K 3 cap.

care quemque si velit, non peccare si nolit, quod verbis ipsius Manichæi probat S. D. Circumclusus enim potentia veritatis ad confundendum verum de libero arbitrio plus valuit in eo natura humana, in qua eum Deus efficit, quam fabula sacrilega, quam ipse sibi effinxit. Audi ergo, quemadmodum Manichæus ipse confessus sit esse liberum arbitrium. In thesauro vestro sic loquitur: in omnibus hominibus a pueru usque ad senem natura proclamat (libertatem). Nonne ista cantat & in montibus pastores, & in theatris poeta, & magistri in scolis, & antistites in sacris locis, & in ore terrarum genus humanum &c. ? Vides, subdit S. D., in his verbis confirmatum esse etiam nescientie quid loqueretur liberum arbitrium. Ad hanc etiam naturam vocem Archelaus episcopus revocare curavit Manetem, dum ei secum disputanti hanc sententiam proposuit: Quid est nostro arbitrio constitutum peccare vel non peccare, sicut tu sine dubio nosti o Manes. Nosti, inquit, nempe veritate cogente, non fateris pervicacia adversante. Hinc S. D. I. de Nat. Bon. c. 41. Videte, inquit, quomodo insaniens quid dicas ignorans, & contraria sibi loquendo pejus bellum contra se gerit, quam contra Deum ipsum gentis tenebrarum; perperam ergo Beaufo brius ex iis, quæ ignorans, secum pugnans, & invitus profulit Manes de ejus sensu circa libertatem, quasi ex tripode judicium tulit: dum interim Manes, ejusque assecræ Fortunatus, Faustus, & Felix, cui Augustinus has obiecerat antilogias, animam pollui, & peccare profiterentur ex necessita-

te, non porpriæ voluntatis arbitrio. Lepidum sane est belli genus, quo Beausobrius contra Manichæos pugnat, dum illos defendit: atque ille quidem in eorum dogmate libertatem agnoscit, isti, licet pressi antilogias magistri sui, & ad Augustino convicti, absoluta necessitate nos constringi deprædicant.

Quid vero est tam ludicum, aut puerile, quam ex scripturarum testimonij de Manichæorum doctrina judicium ferre? An Calviniani realem Chriti præsentiam agnoscunt in Sacra Eucharistia, quia verba evangelica. Hoc est corpus meum, a catholicis usurpatum in medium profulerunt. Et tamen sic insinuat Beausobrius. Nam quia Manes apud Aug. l. 3. Op. Imp. adduxit ea Apostoli verba: non quod volo bonum hoc facio &c., ubi Aug. videtis, ait, vocem anime contumacis contra concupiscentiam defendantem libertatem anime; statim decernit Beausobrius, per eam omnino libertatem animæ in contraria natura versantis a Fortunato, & Manete fuisse agnitarum, quam & Apostolus ipse agnoverat. Non itaque ex verbis, sed ex eorum sensu de Manichæorum doctrina judicium ferendum est.

Opponit Beausobrius Secundinum Manichæum, qui apud August. ait: Si, anima, a spiritu vitorum incipiat trahi, & post consensam penitentiam gerat, habebit indulgentię fontem; carnis enim commixtione ducitur, non propria voluntate. At si consentiat mala, & nos se armet contra inimicum voluntate sua peccavit. Quam si pudeat errasse, paratum invenire misericordiae auctorem. Non enim

pu.

punietur, quia peccavit, sed quia de peccato non doluit. At si cum eo peccato sine venia recedat, tunc excludetur, tunc beatus erit sinistra &c.

Sed facile &c. Secundinum nempe pressum eo Aug. argumento, quo S. D. ostenderat, injustum fore Dei judicium, si animas partes substantia sua supplicio aeterno damnaret, nec illæ sua voluntate, sed coactæ a contraria natura peccassent, ut aliquomodo ab hoc inextircabili nodo se expediter, duplarem animarum statum diflinxisse, alterum ante judicium diem, alterum in ipsa judicidie. Iste in globo gentis tenebrarum igna aeterno cremandæ voluntate peccarunt, anima autem non punietur, ex Secundino, quia peccavit, sed quia de eo non doluit, quæ verba expendens S. D. ait: Bene quidem, quod aliquando confiteris fieri posse, ut sua voluntate anima peccet. Ubi nota: idem quod Maneti, Secundino accidisse. Is nimurum, ut ille secum pugnans coactus est confiteri peccatum propriæ voluntatis. De animabus vero ante judicidie sic sentiebat Secundinus. Eas ante commixtionem considerans, cum ex eadem Dei substantia essent, vitoriam habuissent, quæ sua sibi ipsis natura a principio dedit. Quia obscura locutione forte significare voluit vitoriae nomine vincendi potestatem. Sed hæc aut omnino infuperabilis erat, & ita incommutabilis fuisse anima, ut est Dei natura, aut superari poterat in bello, & commixtione cum substantia mala, adeoque non erat animam pars consubstantialis divina naturæ, quæ immutabilis est.

Cum primum ergo animas commiscerentur malo peccant, judice Secundino, sed illarum peccatum non est voluntatis propriæ: & licet consentiant peccato, prior iste consensus ex earum voluntate non est; ergo involuntarium est, & quia fit ex ductu alienæ naturæ, & quia fit ex consensu in statu oblivionis animæ, in qua hæc seipsam, & originem suam non cognoscit. Sed si posteaquam anima seipsam cognoverit, malo consentiat &c., tunc voluntate sua peccavit, sicut peccatum antea involuntarium, fit voluntarium per hunc secundum consensum.

Hinc Beausobrius perspicue evinci putat, Manichæos agnisse, 1. Animam esse liberam post lagitationem veritatis. 2. Spiritum vitorum eam posse tantum allicere. 3. Vim istam allicendi non esse victricem, nisi ex consensu, quam potest anima denegare. Sed fallitur Beausobrius. Non enim ex eo consensu ab anima praestito propria voluntate peccato sequitur animam liberam esse ab antecedenti necessitate, aut commixtionem malæ naturæ habere simplicem vim allicendi, & non etiam necessitatem, & coactionem ei inferendi. Neque peccatum omne, quod ex voluntate est, idcirco liberum est voluntate arbitrii, seu indifferentiæ, licet voluntarium sit voluntate lubentia seu necessitatis, ut sit in-dannatis, qui voluntarie quidem, sed non libere peccant. Subdit enim, animam non puniri, quia peccavit, sed quia non doluit. Qui fieri autem potest, animam arbitrii sui libertate peccare, & tamen non puniri quia pecca-

vit?

vit? Peccatum ergo, quod non puniri ait Secundinus, & tamen propriæ voluntati animæ tribuit, voluntarium non est, nisi voluntate lubentiaz, quæ cum necessitate consistit, & frustra Beausobrius ex ea animæ consensione. & propriæ voluntatis peccato Manichæos admisisse statuit veram potentiam, & arbitrii libertatem. Si quam enim libertatem Secundinus agnoscit in anima, ea tota est, ut post consensum peccato præstum de eo dolere possit. Ideo quippe non Secundinum punietur, quia non doluit. Doloris autem nomine non odium & detestationem peccati intellexisse Manichæos, sed actum commiserationis & tristitiaæ de sua passione & miseria valde probabile est. Deinde Beausobrius iuste fatetur, quod Secundinus statuerit, animam ductam ad peccatum ex commixtione naturæ mala necessario peccare; quomodo ergo in ea agnoscit potentiam agendi bonum, & resistendi malo?

Tandem Beausobrius ipse testatur, PP. omnes ecclesiæ, qui Manichæos refutarunt, assertere, hæreticos hoste liberum arbitrium penitus denegasse, quomodo ergo eorum auctoritatem contemnit? Et paucis quibusdam Manetis, Felicis, Fortunati, aut Secundi verbis, quæ omnino perirent, nisi ea iamdiu refutata Augustinus in aureis suis libris sediter servasset, de eorum doctrina audet proferre sententiam. Nil enim novi proficit Beausobrius, quod ante annos 1300. & amplius non vulgaverit, & confutaverit S. P. A., aliquæ ecclesiæ Doctores, qui aijunt, Manichæorum loca de

culpa, merito, atque consensu meras esse antilogias, atque ambages, quas avide Beausobrius arripit, ut de eorum systemate, quia jure quæve injuria judicium ferat.

Si vero caussam queras: Cur PP. illi putarint, liberum arbitrium a Manichæis sublatum? Non aliam reddet Beausobrius, quam istam: nempe PP. illos & August. æquilibrium humanæ voluntatis, quo voluntas posset ex æquo bonum & malum agere, in quovis statu agnoscisse, cum ex adverto in ipso statu innocentiaz Manichæi illud impugnarent, unde liberum arbitrium ab iis rejectum esse PP. opinati sunt. Addit, Græcos PP. constanter hanc doctrinam propugnasse, licet ab ea Augustinus & PP. Latini recellerint, ubi cum Pelagianis decertarunt. Et quia Beausobrius æquilibrium cum indifferentiaz libertate dolo' malo confundit, idcirco ait, hanc questionem esse adiutoriam, quam pro & contra in Ecclesia latina sustineri licuit post Augustini pugnas cum Pelagianis. Sed gerræ istæ sunt. Equilibrium enim Ecclesiæ PP. tum Græci, cum Latini in uno innocentiaz statu unanimiter agnovere; non ergo ex hoc capitè Manichæos de libertate perempta accusare potuerit. Falsum est etiam, Græcos PP. doctrinæ æquilibrii usus, perpetuo additos, faretur enim Beausobrius, eos docuisse, liberum arbitrium usus in statu naturæ lapsæ debilitatem. Augustinus vero liberum arbitrium, etiam sublatu æquilibrio, in homine lapsu ubique deprivat; nam l. 4. contra Iul. c. 47. scribit: Afferis, me.

dixisse negari literum arbitrium, si gratia commendatur: calumnians, non hoc a me dictum est. Et l. 2. contr. duas ep. Pel. Peccato Adæ liberum arbitrium perisse non dicimus. Eadem habet l. de Gr. & lib. arb. c. 15., & alibi. Nec obstat, dixisse Aug., liberum arbitrium ad maximum sufficere, ad peccandum valere, ad bonum autem non item, nisi adjuvetur ab omnipotenti bono &c. Nam S. D. ibi loquitur de potentia positionis, quæ est cum actu conjuncta, eaque sine gratia non est in homine lapsø, teste Augustino, non vero de potentia possibilis, seu indifferentiaz & arbitrii, quam etiam post lapsum agnoscit in homine S. D., arbitrium vocans, quod hunc atque illuc flexit. Hinc S. P. de Præd. sanct. c. 5. Posse habere fidem, sicut posse habere caritatem naturæ est hominum. habere autem gratia est fidelium. Et ep. 177. ad non peccandum quomodo esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. Ubi nota ingenitem Beaulobrii confidentiam, qui audet assertere, ipsos etiam Manichæos docuisse, animam in corruptionis statu potentiam habere ad resiliendum malo, sed ejus usum & exercitum ab ignorantia impediri. Ita Manichæos voluit hac in parte catholicos facere, ut Augustinum contra Pelag. disputantem faceret Manichæum. Sed plane lusit operam. Cum enim anima sit per Manichæos pars divinae substantiaz, potestatem non habet, quantum suo electere se valeat ad opposita, alias Dei natura mutabilis esset, adeoque in ani-

ma e tenebris eruta, potentia & exercitum ad bonum agendum, & ad malum repellendum ambo sunt necessaria, aut libera voluntate lubentiaz, non autem indifferentiaz, distat ergo toto calo a Manich. principiis Augustiniana, & catholica de animorum libertate doctrina. Nec minus errat Beausobrius dum ait, Augustinum cum Manichæis pugnantem ad Pelagianos defecisse, addens, quod S. D. si quam post lapsum in homine impotentiam constituebar, bujus originem tribuebat consuetudini, quam frequentatis actibus libere contraxerat, eamque esse illam carnis prudentiam, de qua loquens Ap. ait, legi Dei non est subjecta: nec enim potest, scilicet in sensu composito, licet possit in sensu diviso: cum definit esse carnis prudentia. Homo enim semper suum habet liberum arbitrium. Eodem plane modo Pelagiani exponebant eam hominis impotentiam, seu membrorum legem regughantem legi mentis &c. Ibi enim confundit Beausobrius originalem illam necessitatem, quam e peccato Adæ contraximus, cum necessitate voluntaria, & ex consuetudine contracta. Illa poenalis est, & secluso consensu peccatum non est, licet ex peccato sit, & ad peccatum inclinet, ista est habitualis pronitas ad peccandum, orta quidem immediate ex pravis arbitrii actibus, sed mediate tamquam a radice ex poenali necessitate Adæ peccato inducta. Postquam enim libera ipse (Adam) voluntate peccavit, nos in necessitatem precipitati sumus, qui ab ejus stirpe descendimus, ait S. D. l. de Corr. & Gr. c. 12., ubi

ubi nota necessitatem, de qua S. D., ex malo usu liberi arbitrii primi parentis exortam, esse ejus posteritati communem ob corruptae naturae propagacionem. Scopus enim Augustini erat ostendere, quamlibet peccandi necessitatem sive originalem, sive personalem, non ex mala substantia, sed ex libero Adæ, aut posteriorum arbitrio ortam esse, quod probat S. D. pluribus rationibus & exemplis, eo quod Apostoli testimonium Per unum hominem &c. & nolum testamentum rejicerent Manichæi. Antequam consuetudine aliqua implicemur, ait S. D., liberum habemus arbitrium faciendi aliquid, vel non faciendo, cum autem ista libertate fecerimus, & animam tenuerit perniciofa dulcedo, ipsa consuetudine sic implicatur, ut postea vincere non possit. Videamus multos jurare nolle, sed quia jam consuetudinem lingua tenuit, non posse refrenare. Et hoc est quod adversus animam pugnat consuetudo facta in carne, (non contraria natura mali). Sic dictum est, prudentiam carnis non posse legi Dei esse subjectam, ut si diceretur, nivem calidam esse non posse. Nullo enim pacto, quandiu nix est, calida esse potest. Sed quemadmodum illa nix definit nix esse, ut possit calefcere, sic illa carnis prudentia &c. Hinc patet, quam præter rem distinctionem scholasticam de sensu composito ac diviso verbis Augustini aptare conatus fuerit Beaufobrius.

Itaque S. P. idem de libero hominis arbitrio post Adæ lapsum semper docuit, sive Manichæos, sive Pelagianos impugnans. Atque illis quidem &

istis humanæ voluntatis æquilibrium sublatum esse per deplo- rabilem necessitatem, qua Adæ culpa precipitati sumus, ostendit: liberum tamen arbitrium non profrus extinctum, sed sauciatum in vitiata Adæ stirpe manere, utrösque resellens perspicue monstravit. Possibilitas quippe illa, ait, non solum in lib. contra Manish., sed etiam adv. Pelag. c. 17. de Gr. Chr., quam dedit Deus, tam nos facit bona posse, quam mala. Hanc possibilitem utroque docet, esse capacem utriusque radicis, & caritatis, quæ est radix bonorum, & cupiditatis; quæ est radix malorum, quia non solum potest homo habere caritatem, qua sit arbor bona, sed etiam cupiditatem, qua sit arbor mala, sed cupiditatem, quæ vitium est, hominem habere auctorem, vel hominis deceptorem, non hominis creatorem. Et contra Jul. ait: Libidinem vinci posse ambo dicimus. Sed tu, Julianæ, viribus propriis, ego gratia salvatoris, ut non alia reproba cupiditate, sed Dei caritate vincatur, quæ non viribus propriis, sed per Spiritum S. diffunditur in cordibus nostris. Ceterum, licet Augustinus contra Manichæos liberum tueretur arbitrium, contra Pelagianos autem necessitatem gratiae salvatoris, eadem tamen argumenta contra illos producta his revindicis protulit, & instauravit. Poste igitur & bonum & malum agere liberum arbitrium, semper professus est Augustinus; sed, ut velit & agat gratiam voluntatis & actionis in hoc statu infirmitatis contra Pelagianos invictissime ostendit, tum ex sacris literis, tum ex

ex PP. Græcis, atque ex Latinis. Quam Aug. sententiam Ecclesia universa (quidquid de Græca Beaufobrius effutat) adoptavit. Fallitur proinde hic Aug. censor, qui hanc Ecclesiæ sententiam adiaphoram dixit, ac proinde falsa fide pro & contra liceat hinc inde de ea disputare. Nam S. Rom. Ecclesiæ, quæ in hac parte se Augustini doctrinam testata est, docet, liberum arbitrium minime extinctum esse, licet viribus attenuatum & inclinatum, adeoque posse dissentire si velit, ut a Trid. Syn. Sess. 6. sanctum est, & Africana Concilia multo ante decreverant. Verum est, ait S. P. l. i. Retr. c. 10., homines hoc posse, si velint, sed quia preparatur voluntas a Domino, ab illo potendum est, ut tantum velimus, ut volendo faciamus. Et c. 16. de Gr. & arb. ait: Velle & nolle arbitrii nostri esse, sic tamen ut divinam voluntatem non impedit, nec supererit potestatem. Et lib. 3. de lib. arb. Pote ergo ei cause, voluntatis, resistit, potest peccatum careri, sed opitulante illo, qui non potest falli. Et l. de Nat. & Gr. c. 69. ita concludit: Non enim, cum ista commemoramus, arbitrium voluntatis tollimus, sed Dei gratiam predicamus. Idipsum cum Augustino in suo Romanæ Ecclesia nos quoque defendimus & prædicamus. Nec tamen ita liberum arbitrium exponimus, ut

CAPUT IV.

Deum non esse caussam effectricem peccatorum ostenditur.

NOT. I. Caussam præcipuum peccati esse voluntatem libera-
ram ipsius hominis. Allicit quidem ad peccandum con-
cupiscentia, sed hæc nonnisi consentientibus nocet, ut ait Ja-
cobus Ep. Cath. 1. *Unusquisque tentatur a concupiscentia sui
abstractus, & illektus.* Sunt etiam peccatorum plures caussæ
morales, Diabolus præsertim, & mundus. Ille, enim, voluntates
pro libitu in malum flectere non possit, illusionibus atque
terribus incautus trahit ad errorem, & dissidentiam. Mundus vero ad peccatum allicit improborum exemplis, corruptis
moribus, pravisque colloquiis.

Not. II. Calvinum scripsisse, Deum caussam esse peccato-
rum docens post Lutherum, decreto absoluto tam ad primam,
quam ad secundam mortem, idest ad peccatum, & supplicium
homines prædestinasse. Ab hoc autem errore quam longe re-
cedunt Thomistæ: licet enim prædefinitionem propugnant ad
actum physicum, sive ad materiale peccati, negant tamen illi-
lius prædeterminari malitiam: & cum ea præfinitione indiffe-
rentiam tuentur arbitrii. Nos hanc præfinitionem negamus,
sed cujusque actus etiam peccaminosi Deum auctorem esse
dicimus, non quia illum physice præfinivit, sed quia ope-
rarentem præmoveat universaliter. Secundo quia voluntatem præ-
determinat ad bonum in communi, unde voluntas se ad bo-
num peculiare determinat. Tertio quia simultaneo concursu
illam regit, & adjuvat. Quarto quia liberum indidit arbitrium. Ita Scholastici ferme omnes cum Magistro, Gregorio Arimineno, Elio &c., qui docent omnia, quæ sunt, in quantu-
m sunt, bona esse, adeoque Deum auctorem habere. Hinc Anselmus de Casu diab. c. 20. ait: *Ipsum pravum motum vo-
luntatis, & singulas pravas actiones Deus facit.* Etiamen Deus
auctor est rerum omnium existentium, atqui actus peccati est
res existens; ergo &c. Ex quibus non sequitur, Deum præde-
finire materiale peccati, concurred enim ut caussa universalis
abique physica prædeterminatione ad actus naturales, maxime
qui cum malitia conjuncti sunt.

PROPOSITIO. Deus non est caussa efficiens peccati.

Prob. I. Scripturis. Ps. 5. habetur: *Quoniam non Deus vo-
lens iniquitatem tu es.* Sap. 14. *Odio sunt Deo impius & impie-
tas ejus.* Jac. 1. *Deus intentator malorum est;* ergo &c. Deinde
prohibet Deus peccatum; ergo non est ejus caussa. Prob. ant.
Amos 4. *Odite malum, & diligite bonum.* Luc. 12. *Cavete ab
omni*

omni avaritia. Rom. 6. *Non regnet peccatum in vestro mortali
corpo.* I. Cor. 6. *Fugite fornicationem.* III. Peccatoribus sup-
plicia minitur. Exod. 32. *Qui peccaverit mihi, detebbo eum de
libro meo.* Jud. 2. *Ad iracundiam concitaverunt Dominum.* Os.
12. *Ad iracundiam me provocavit Ephraim.* Rom. 1. *Revelatur
ira Dei super omnem impietatem.* IV. *Repugnat iniquitas Dei
sanctitati.* If. 61. *Ego Dominus diligens iudicium.* Soph. 3. *Do-
minus justus non faciet iniquitatem.* Os. 14. *Recte via Domini.*
Ex quibus sic arguit: nemo sui compos id efficit, quod odio
habet, vetat, punit, & execratur, atqui Deus ex dictis odit,
vetat, punit, & execratur peccatum; ergo illud non efficit.

Prob. II. ex Patribus, quorum plures produximus 1. 6. Ac-
cedit Ambrosius 1. Hexam. c. 8. *Eradicari banc malitiam Deus
vult de animis singulorum, quomodo ipse eam generaret,* cum cla-
met Propheta: *Definite a malitiis vestris.* Cyrilus in Jo. 8. ait:
*Deum prædictisse infidelitatem Iudeorum, non fecisse, ipsorum
quippe præsevit peccata, non sua.* S. P. Ps. 90. *Non potes fa-
cere Deum auctorem peccati.* De pecc. met. l. 2. c. 17. Nullius
culpæ humanae in Deum referas caussam. S. Prolper Obj. Vinc.
10. *Destrandea opinio, qua Deum male actionis credit auctorem.*
Fulgentius l. 1. ad Mor. *Sicut peccatum in eo non est, ita ex
eo non est.* Sed ex his omnibus evincitur Deum non esse pec-
cati auctorem; ergo &c. Prob. III. ex ipsa Protestantium con-
fessione, Magdeburgensem, Vossii, Glassii, Melanthonis, Ju-
nii, Grotii, Confess. Augstantæ, Saxonizæ, Gallicanæ &c.

Prob. IV. ratione. Deus enim non est peccari caussa mora-
lis, cum nec consilio, nec exemplo, aut promissis, & minis
ad malum trahat, nam potius peccantes increpat, ad peniten-
tiam invitat, punit pervicaces: &c, *Filium suum misit in
mundum, ut nos redimeret ab omni iniquitate;* ergo Deus non
est caussa moralis peccatorum, sed virtutum, quas probat, sui-
det, præcipit, remuneratur. Nec physica: nam si hoc forset,
vel malitiam efficeret, vel actum: non malitiam, hæc enim,
cum sit privatio debitæ rectitudinis, caussam efficientem non ha-
bet, sed deficientem, *quia peccatum nihil est, non per ipsum fa-
ctum est,* ait S. P. Tr. 1. in Jo. Qui vero malitia peccati sitam
esse putant in actu aliquo positivo, nullum Dei concursum ad
hunc actum agnoscent, nisi indifferentem. Et quamvis Deus
physica determinaret ad actum peccati, ut placet Thomistis;
defendi tamen posset, nullum actum, ut actus est, esse malum,
sed tale esse, prius a caussa secunda male fit. Ita hominem, quem
adulteri generat in utero mulieris peccando, inculpate Deus
produxit per creationem. Ita etiam Thomista Calvinianis oppo-
nuntur. Nec dicas, neque per Calvinum determinari a Deo vo-
luntatem prout mala est. Nam prædeterminatio Calvini inter-
ine,

inevitabilem necessitatem, & liberum arbitrium penitus tollit; ergo &c. Thomistæ ex adverso libertatem agnoscunt; ergo Deus non est auctor peccati, cuius nec malitiam præfinit, nec aeternum, ea saltem præfinitione, cui reluctari non possumus.

Prob. V. ex absurdis. I. enim Calvinus Deus iniustum facit, aliter puniendum reum non invenisse, sed fecisse dicendus esset; ut ait S. Fulg. I. r. ad Mon. II. Crucelior Nerone Deus esset, qui impiorum interitum spectaret, ut ille urbis incendium. III. Ubi major auctoritas est & consilium, ibi magis delinquitur, atque Deus est omnium sapientissimus & fortissimus; ergo omnium impiissimus esset, si esset causa peccati. IV. Si peccata essent Deo auctore patrata, deberent ei imputari. V. Deus auctor honorum est bonus; ergo Deus auctor malorum non est nisi malus; ergo &c.

Ob. I. ex Scripturis. I. Reg. 2. de filiis Heli habetur: *Et non audierunt vocem Patris sui, quia voluit Dominus occidere eos: ergo absoluta Dei voluntate peccabant.*

Resp. I. Nostrates, dist. conf. Peccabant, quia Deus prædefinierat illis subtrahere gratiam ob crimina, quibus retrahebant homines a sacrificio, conc. peccabant, quia Deus prædefinierat illis impetriri malitiam, & ad peccatum impellere, neg. Resp. II. particularum quia hoc loco reddendam esse idcirco igitur &c. ut sensus sit: *Non adierunt vocem Patris sui, & idcirco Dominus voluit occidere eos: nam particula hebraica י ח ב sive vim habet conjunctionis conclusiva, ut Gen. 22. 17. & alibi: Reapte testatur Dominus, se velle præcidere brachium domus Heli, quia filii comedenter sacrificiorum primis, ergo ideo Deus illos occidere voluit, quia peccaverunt. Proinde adverbium quia idem valere ac quapropter contendit Buxtorfius, Worstius, Alstedius apud Sixtinum Amama, & Glassium.*

Ob. II. Deus præcepit aliquando peccatum, ergo vult. Prob. ant. 2. Reg. 16. de Semei habetur: *Dominus præcepit ei, ut malediceret David; ergo &c.* Resp. neg. ant. Ad prob. dist. ant. Dominus præcepit, hoc est permisit, conc. hoc est iussit, neg. Deus enim inclinavit cor Semei subtrahendo gratiam, non impetrando malitiam. Nam si iubenti obtemperasset Deo, laudandus potius, quam puniendus esset, ait S. P. de Gr. & arb. 20. Ubi nota, verba illa esse Davidis humilis, ac penitentis, qui ex humilitate putavit, ob patrata a se crimina illud fuisse præceptum Domini, quod erat procacitas maledicentis: at Deus non præcepserat Semei, ut David malediceret, alias nec veniam a Davide postulasset, nec a Salomone ejus filio supplicium reportasset; ergo &c.

Ob. III. Amos 3. 6. habetur: *Si erit malum in civitate, quod non fecerit Dominus. Et II. 11. Ego Dominus creans malum;*

lum; ergo &c. Resp. neg. conf. Nam loci illi accipiendi sunt de malo poenæ, non de malo culpæ. Hinc S. P. contra Adim. c. 26. ait: *malum hoc loco non peccatum, sed pœna accipienda est.* Per Amos enim prædictit Deus, everlrum se Israelem, ob cultum idolotum, & Italias exprobrit Israelitis, quod in victoriis Cyri, & liberatione populi Dei manum non agnoscerent.

Ob. IV. S. P. Ench. 101. ait: *Fieri potest, ut hæc velit homo voluntate mala, quod Deus vult bona.* Et lib. 5. contra Julianum c. 3. ostendit, concupiscentiam & cæcitatem non esse naturæ conditionem, sed pœnara peccati, & ideo tradi impios in reprobum sensum, ut ait Ap. Rom. 1. idque nedum subtrahione gratia, sed ut notam faceret potentiam suam; ergo &c.

Resp. ad I. neg. conf. Nam voluntatem ibi S. P. finem operationis appellat: ait ergo homines ad malum finem ordinare, quæ Deus in bonum præordinat. Sic Judæi mala voluntate occiderunt Jesum, quem Deus bona voluntate, ut occideretur permisit. Ad II. neg. conf. Nam S. P. ex Ap. docet, impios tradi in reprobum sensum, quia in pœnam præcedentis peccati efficaci gratia destituuntur, non quia ex necessitate in peccata impelluntur. Cum ergo dicitur homo tradi desideriis suis, ait ibid. S. P. inde fit reus, quia desertus a Deo cedit eis, ait que consentit, vincitur, capitur, possidetur.

Ob. V. Deus est prima causa cujusque actus, sed homo peccat per actum malum; ergo & Deus maxime eo quod concurreat ad actus aliquos inseparabiles a malitia, ut est odium, mendacium &c.

Resp. non ideo homo peccat, quia actum ponit, sed quia ponit pravo animo & deviando a recta ratione. Nec obstat quandoque ab actu inseparabilem esse malitiam; talis est enim, prout actus efficitur a causa particulari, & prædeterminante actum ipsum, non a causa universalis & indifferente, ut defecitus soli tribuitur cytharæ, non causæ principi, quia hoc instrumentum ad vitium (scilicet) determinatum est. Concursus quidem universalis & indifferens sufficit, ut Deus sit auctor operum singulorum, sed non sufficit, ut dicatur causa peccati: quia hoc, prout malum est, nihil est: nec causam habet, nisi deficientem, ut ait S. Propter in epigrammate: *Per Verbum omnipotens Deus omnia condidit unus, a quo natura est nulla creata mali.*